

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้าในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลลำพูน เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม – มีนาคม 2554 มีหญิงตั้งครรภ์เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 102 ราย มี 1 รายที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์ หญิงตั้งครรภ์ทั้งหมดได้ผ่านการเซ็นยินยอมในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ หญิงตั้งครรภ์ที่ปฏิเสธการให้ข้อมูลจะถูกคัดออกจากการศึกษา และหญิงตั้งครรภ์ที่เคยให้ข้อมูลมาก่อนหน้านี้แล้วจะไม่มี การสัมภาษณ์ซ้ำอีก นำเสนอผลการศึกษาโดยตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์
- ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
- ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรม
- ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 5 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ตอนที่ 6 ปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีต
- ตอนที่ 7 เหตุผลการฝากครรภ์ล่าช้า
- ตอนที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการฝากครรภ์ล่าช้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมด

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมด

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)
อายุ	
ปี (Mean $\pm$ SD), ต่ำสุด, สูงสุด	25 $\pm$ 6.8, 15, 48
อายุครรภ์ขณะสัมภาษณ์	
จำนวนสัปดาห์ (Mean $\pm$ SD), ต่ำสุด, สูงสุด	25.8 $\pm$ 9, 4, 40
น้ำหนักก่อนตั้งครรภ์	
กิโลกรัม (Mean $\pm$ SD), ต่ำสุด, สูงสุด	55.6 $\pm$ 14, 37, 125
น้ำหนักปัจจุบัน	
กิโลกรัม (Mean $\pm$ SD), ต่ำสุด, สูงสุด	63.5 $\pm$ 15, 42, 129
ส่วนสูง	
เซนติเมตร (Mean $\pm$ SD), ต่ำสุด, สูงสุด	158 $\pm$ 6.6, 140, 173
ความพิการ	
ไม่พิการ	101 (99)
พิการ	1 (1)
โรคประจำตัว	
ไม่มี	83 (81.4)
มี	19 (18.6)
เคยผ่าตัด	
ไม่มี	82 (80.4)
มี	20 (19.6)
เคยแพ้ยา	
ไม่มี	93 (91.2)
มี	9 (8.8)

หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 25 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.8 ปี อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 48 ปี มีอายุครรภ์เฉลี่ย 26 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย 25.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

9) อายุครรภ์น้อยสุด 4 สัปดาห์ อายุครรภ์มากที่สุด 40 สัปดาห์ น้ำหนักก่อนตั้งครรภ์เฉลี่ย 56 กิโลกรัม (ค่าเฉลี่ย 55.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14) น้ำหนักก่อนตั้งครรภ์ต่ำสุด 37 กิโลกรัม น้ำหนักก่อนตั้งครรภ์สูงสุด 125 กิโลกรัม น้ำหนักขณะให้ข้อมูลเฉลี่ย 64 กิโลกรัม (ค่าเฉลี่ย 63.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15) น้ำหนักต่ำสุด 42 กิโลกรัม น้ำหนักสูงสุด 129 กิโลกรัม และส่วนสูงเฉลี่ย 158 เซนติเมตร (ค่าเฉลี่ย 158 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.6), ส่วนสูงต่ำสุด 140 เซนติเมตร ส่วนสูงสูงสุด 173 เซนติเมตร ส่วนใหญ่ไม่มีความพิการ (ร้อยละ 99, n=101) ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 81.4, n=83) ไม่มีประวัติการผ่าตัด (ร้อยละ 80.4, n=82) และไม่มีประวัติแพ้ยา (ร้อยละ 91.2, n=93) มีเพียงส่วนน้อยที่เกือบ 1 ใน 5 ที่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 18.6, n=19) และเคยผ่าตัด (ร้อยละ 19.6, n=20) (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ประกอบด้วยตัวแปร อายุ เขตที่อยู่อาศัย การศึกษา จำนวนบุตร สถานภาพสมรส สิทธิการรักษาพยาบาล

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
อายุ		
ปี (Mean ± SD)	23.9 ± 6.7	25.8 ± 6.9
ต่ำสุด	15	16
สูงสุด	48	43
อายุ		
< 19 ปี	7 (16.7)	8 (13.6)
19 – 24 ปี	20 (47.6)	18 (30.5)
➤ 24 ปี	15 (35.7)	33 (55.9)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
อายุ		
≤ 22 ปี	22 (52.3)	24 (40.7)
> 22ปี	20 (47.7)	35 (59.3)
อายุครรภ์เมื่อฝากครรภ์ครั้งแรก		
สัปดาห์ (Mean ± SD)	20 ± 5.2	8.8 ± 2.5
ต่ำสุด	13	2
สูงสุด	35	12

หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติ อายุเฉลี่ย 26 ปี (ค่าเฉลี่ย 25.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.9 ปี) อายุต่ำสุด 16 ปี อายุสูงสุด 43 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้า พบว่าอายุเฉลี่ยมีแนวโน้มต่ำกว่าคือ 24 ปี (ค่าเฉลี่ย 23.9 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.7 ปี) อายุต่ำสุดต่ำกว่าคือ 15 ปี อายุสูงสุดสูงกว่าคือ 48 ปี และเมื่อลองแบ่งอายุออกเป็น ต่ำกว่า 19 ปี, 19 - 24 ปี และมากกว่า 24 ปี พบว่า หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ปกติ อายุส่วนใหญ่มากกว่า 24 ปี ร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ 19 - 24 ปี และต่ำกว่า 19 ปี ร้อยละ 30.5 และ 13.6 ตามลำดับ ส่วนหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้า ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่าคือมีอายุอยู่ระหว่าง 19 - 24 ปี ร้อยละ 47.6 รองลงมาคือ มากกว่า 24 ปี และต่ำกว่า 19 ปี ร้อยละ 35.7 และ 16.7 ตามลำดับ และเมื่อลองแบ่งอายุออกเป็นน้อยกว่าหรือเท่ากับ 22 ปี และมากกว่า 22 ปี พบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ปกติส่วนใหญ่อายุมากกว่า 22 ปี ร้อยละ 59.3 (n=35) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าอายุส่วนใหญ่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 22 ปี ร้อยละ 52.3 (n=22)

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าอัตราหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติ ร้อยละ 58.4 (n= 59) และหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าร้อยละ 41.6 (n= 42) หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติ มาฝากครรภ์ครั้งแรกที่อายุครรภ์เฉลี่ย 9 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย 8.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.5) ต่ำสุด 2 สัปดาห์ สูงสุด 12 สัปดาห์ หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามาฝากครรภ์ที่อายุครรภ์เฉลี่ย 20 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย 20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.2) อายุครรภ์ต่ำสุด 13 สัปดาห์ สูงสุด 35 สัปดาห์ (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
เขตที่อยู่อาศัยแยกตามอำเภอ		
ต่างอำเภอ	13 (31.7)	15 (25.9)
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	28 (68.3)	43 (74.1)
เขตที่อยู่อาศัยแยกตามจังหวัด		
ต่างจังหวัด	2 (4.9)	3 (5.2)
จังหวัดลำพูน	39 (95.1)	55 (94.8)

เมื่อแยกตามถิ่นที่อยู่อาศัยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนร้อยละ 74.1 (n=43) ส่วนน้อยมาจากต่างอำเภอและต่างจังหวัดซึ่งมีน้อยกว่าร้อยละ 30 (ร้อยละ 25.9, n=15) เมื่อเทียบกับหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าพบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เหมือนกันแต่น้อยกว่าคือร้อยละ 68.3 (n=28) แต่พบว่ามีมาจากต่างอำเภอเกือบ 1 ใน 3 (ร้อยละ 31.7, n=13) และหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติและล่าช้าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน จังหวัดลำพูนเหมือนกัน ร้อยละ 94.8(n=55) และ 95.1(n=39) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
การศึกษา		
ไม่ได้เรียน	1 (2.4)	3 (5.1)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	38 (90.5)	51 (86.4)
ปริญญาตรี	3 (7.1)	5 (8.5)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
จำนวนบุตร		
ไม่มี	24 (57.1)	34 (57.6)
1 คน	12 (28.6)	20 (33.9)
2 คน	5 (11.9)	4 (6.8)
3 คน		1 (1.7)
4 คน	1 (2.4)	
สถานภาพ		
โสดอยู่คนเดียว		1 (1.7)
โสดอยู่ด้วยกัน	20 (47.6)	28 (47.5)
คู่อยู่คนเดียว	5 (11.9)	5 (8.5)
คู่อยู่ด้วยกัน	16 (38.1)	25 (42.4)
หม้าย / หย่า	1 (2.4)	
สถานภาพ		
อยู่คนเดียว	6 (14.3)	6 (10.2)
อยู่ด้วยกัน	36 (85.7)	53 (89.8)

หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 86.4 (n=51) มีเพียงส่วนน้อยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 8.5, n=5) เช่นเดียวกับ หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 90.5 (n=38) มีเพียงส่วนน้อยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 7.1, n=3) และยังพบว่าทั้งสองกลุ่มมี ที่ไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนกันร้อยละ 8.5 (n=5) และร้อยละ 7.1 (n=3)

หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมากกว่าครึ่งยังไม่เคยมีบุตร (ร้อยละ 57.6, n=34) มี น้อยกว่าครึ่งหนึ่งที่มีบุตร 1 - 4 คน ส่วนใหญ่จะมีบุตร 1 คน (ร้อยละ 33.9, n=20) เช่นเดียวกับหญิง ตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ายังไม่เคยมีบุตร (ร้อยละ 57.1, n=24) มีน้อยกว่าครึ่งที่มีบุตร 1 -

4 คน ส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน ร้อยละ 28.6, $n=12$ แต่พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีบุตรมากที่สุด 4 คน แต่หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีบุตรมากที่สุด 3 คน

หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกันกับสามี ร้อยละ 89.8 ($n=53$) และมีประมาณ 1 ใน 10 (ร้อยละ 10.2, $n=6$) อยู่เพียงลำพัง เมื่อเปรียบเทียบกับหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกันกับสามีเช่นเดียวกัน ร้อยละ 85.7 ($n=36$) แต่มีร้อยละ 14.3 ($n=6$) ที่อยู่เพียงลำพังซึ่งสูงกว่าแต่เพียงเล็กน้อย (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า ($n = 42$)	ฝากครรภ์ปกติ ($n = 59$)
สิทธิการรักษา		
เบิกได้ข้าราชการ		1 (1.7)
เบิกได้รัฐวิสาหกิจ		1 (1.7)
หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	28 (66.7)	30 (50.8)
ประกันสังคม	11 (26.2)	19 (32.2)
ชำระเงินเอง	3 (7.1)	4 (6.8)
ประกันสุขภาพต่างด้าว		4 (6.8)

หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติและล่าช้าส่วนใหญ่มีสิทธิการรักษาเป็นหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าร้อยละ 50.8 ($n=30$) และร้อยละ 66.7 ($n=28$) แต่พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าสูงกว่า รองลงมาคือสิทธิประกันสังคมร้อยละ 32.2 ($n=19$) และร้อยละ 26.2 ($n=11$) ชำระเงินร้อยละ 6.8 ($n=4$) และร้อยละ 7.1 ($n=3$) และมีหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติเท่านั้นที่ใช้สิทธิประกันสุขภาพต่างด้าวยุทธร้อยละ 6.8 ($n=4$) เบิกได้ข้าราชการและเบิกได้รัฐวิสาหกิจเท่ากันคือร้อยละ 1.7 ($n=1$) ซึ่งมีน้อยมาก (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรม

ปัจจัยด้านพฤติกรรมประกอบด้วยตัวแปร พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด การทราบว่าฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์ ≤ 12 สัปดาห์ การทราบผลกระทบการฝากครรภ์ล่าช้า ความไม่สุขสบายขณะตั้งครรภ์ ความไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการแสวงหาการรักษา

ตารางที่ 6 ข้อมูลด้านพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
พฤติกรรมการสูบบุหรี่		
ไม่เคยสูบ	36 (85.7)	49 (83.1)
เคยสูบและเลิกนานแล้ว	4 (9.5)	5 (8.5)
เคยสูบและเลิกเมื่อตั้งครรภ์	1 (2.4)	5 (8.5)
ปัจจุบันยังสูบบุหรี่	1 (2.4)	
พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ไม่เคยดื่ม	22 (54.5)	32 (54.2)
เคยดื่มและเลิกนานแล้ว	13 (31.0)	15 (25.4)
เคยดื่มและเลิกเมื่อตั้งครรภ์	7 (16.7)	11 (18.6)
ปัจจุบันยังดื่มอยู่		1 (1.7)
พฤติกรรมการใช้สารเสพติด		
ไม่เคยใช้	41 (97.6)	59 (98.3)
เคยใช้และเลิกนานแล้ว	1 (2.4)	1 (1.7)

ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด พบว่าทั้งหญิงฝากครรภ์ปกติและหญิงฝากครรภ์ล่าช้ามีพฤติกรรมที่คล้ายๆ กัน ดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ (ร้อยละ 83.1, n=49 และ 85.7, n=36) ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ (ร้อยละ 54.2, n=32 และ 54.5, n=22) ไม่เคยใช้สารเสพติด บุหรี่ (ร้อยละ 98.3, n=59 และ 97.6, n=41) แม้ว่าจะเคย

มีพฤติกรรมเคยสูบบุหรี่ เคยดื่มสุราและเคยใช้สารเสพติด พบว่าบางส่วนเลิกมานานแล้ว และบางส่วนเพิ่งเลิกเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์แต่ที่นำสังเกตพบว่า หญิงฝากครรภ์ล่าช้า 1 ราย (ร้อยละ 2.4) ยังมีพฤติกรรมสูบบุหรี่อยู่ทุกๆ ที่ตั้งครรภ์ และหญิงฝากครรภ์ปกติ 1 ราย (ร้อยละ 1.7) ยังมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ทุกๆ ที่ตั้งครรภ์ (ดังแสดงในตารางที่ 6)

ตารางที่ 7 ข้อมูลด้านพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ทราบว่าต้องฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์		
ไม่ทราบ	21 (50)	28 (46.6)
ทราบ	21 (50)	31 (53.4)
ทราบผลกระทบทจากการฝากครรภ์ล่าช้า		
ไม่ทราบ	30 (71.4)	29 (49.2)
ทราบ	12 (28.6)	30 (50.8)
ความไม่สุขสบายขณะตั้งครรภ์ ทำให้มาฝากครรภ์		
ใช่	23 (54.8)	30 (50.8)
ไม่ใช่	19 (45.3)	29 (49.2)

เมื่อสอบถามเรื่องการรับรู้เรื่องการฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ พบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติและล่าช้าที่ทราบและไม่ทราบมีสัดส่วนเป็นครั้งต่อครั้ง โดยหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติอาจไม่ทราบสูงกว่าเล็กน้อยคือร้อยละ 53.4 (n=31) และเมื่อถามถึงผลกระทบทจากการมาฝากครรภ์ล่าช้าพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ล่าช้า ไม่ทราบผลกระทบทการฝากครรภ์ล่าช้าร้อยละ 71.4 (n=30) ซึ่งมากกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ปกติซึ่งไม่ทราบร้อยละ 49.2 (n=29)

เมื่อสอบถามเรื่องความไม่สุขสบายขณะตั้งครรภ์ เช่น คลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ อ่อนเพลีย เป็นต้น ส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ในครั้งนี้ใช่หรือไม่ พบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติและล่าช้าประมาณครึ่งหนึ่งมีการเหมือนกันและพบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์

ครั้งแรกล่าซามีแนวโน้มน้ำมีการสูงกว่าแต่เพียงเล็กน้อยคือร้อยละ 54.8 (n=23) และร้อยละ 50.8 (n=30) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ตารางที่ 8 ข้อมูลด้านพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ความพร้อมและไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์		
ใช่	19 (45.2)	22 (37.3)
ไม่ใช่	23 (54.8)	37 (62.7)
สาเหตุการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด		
ต้องการมีบุตร	23 (54.8)	37 (62.7)
ลืมทานยาคุมกำเนิด	9 (21.4)	16 (27.1)
ลืมใส่ถุงยางอนามัย	4 (9.5)	1 (1.7)
หลังข้างนอกไม่ทัน	1 (2.4)	
นับระยะปลอดภัยผิด	1 (2.4)	
ลืมฉีดยาคุมกำเนิด	1 (2.4)	
คุมกำเนิดธรรมชาติ	1 (2.4)	2 (3.4)
ไม่ได้คุมกำเนิด	2 (7.1)	3 (5.1)

พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมากกว่าครึ่งหนึ่งตั้งครรถ์เกิดจากความพร้อมในการตั้งครรถ์และต้องการมีบุตรร้อยละ 62.7, n=37) เมื่อเทียบกับหญิงตั้งครรถ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าพบว่าเมื่อครึ่งหนึ่งที่ไม่มีความพร้อมและไม่ได้ตั้งใจในการตั้งครรถ์ (ร้อยละ 45.2, n=19) ส่วนสาเหตุการตั้งครรถ์พบว่าหญิงตั้งครรถ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่ต้องการมีบุตรร้อยละ 62.7 (n=37) รองลงมาคือลืมทานยาคุมกำเนิดร้อยละ 27.1 (n=16) ไม่ได้คุมกำเนิดร้อยละ 5.1 (n=3) คุมกำเนิดโดยวิธีธรรมชาติร้อยละ 3.4 (n=2) และลืมใส่ถุงยางอนามัยร้อยละ 1.7 (n=1) ส่วนหญิงตั้งครรถ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าส่วนใหญ่ต้องการมีบุตรร้อยละเช่นกันร้อยละ แต่ในเปอร์เซ็นต์ที่น้อยกว่าคือร้อยละ 54.8 (n=23) ส่วนสาเหตุรองลงมานั้นมีความหลากหลายมากกว่าคือมีลืมทานยาคุมกำเนิดเช่นกันร้อยละ 21.4 (n=9) รองลงมาคือลืมใส่ถุงยางอนามัยร้อยละ 9.5

(n=4) ไม่ได้คุมกำเนิดร้อยละ 7.1 (n=2) ส่วนน้อยมีสาเหตุมาจากการหลังข้างนอกไม่ทัน นับระยะปลอดภัยผิด ลืมฉีดยาคุมกำเนิด คุมกำเนิดธรรมชาติอย่างละเท่ากันร้อยละ 2.1 (n=1) (ดังแสดงในตารางที่ 8)

ตารางที่ 9 ข้อมูลด้านพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
เมื่อท่านเจ็บป่วย ท่านเลือกดูแล รักษาตัวเอง อย่างไรเป็นอันดับแรก		
รับประทานยาที่มีอยู่ในบ้าน	16 (38.1)	21 (35.6)
ซื้อยาจากร้านขายยาแถวบ้าน	15 (35.7)	12 (20.3)
คลินิก	6 (14.3)	9 (15.3)
สถานีนอนามัย	2 (4.8)	9 (15.3)
โรงพยาบาล	3 (7.1)	8 (13.6)

ด้านพฤติกรรมการแสวงหาการรักษาตนเอง พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติมีพฤติกรรมที่คล้ายกัน คือส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการหายาที่มีอยู่ในบ้านรับประทานเอง ร้อยละ 38.1 (n=16) และร้อยละ 35.6 (n=21) รองลงมาคือหาซื้อยาจากร้านขายยาแถวบ้านร้อยละ 35.7 (n=15) และร้อยละ 20.3 (n=12) รองลงมาคือไปคลินิก ร้อยละ 14.3 (n=6) และร้อยละ 15.3 (n=9) หญิงตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีมากกว่าร้อยละ 10 ที่ไปสถานีนอนามัยและโรงพยาบาล (ร้อยละ 15.3 (n=9) และร้อยละ 13.6 (n=8)) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีน้อยกว่าร้อยละ 10 ที่ไปสถานีนอนามัยและโรงพยาบาล (ร้อยละ 4.8 (n=2) และร้อยละ 7.1 (n=3)) (ดังแสดงในตารางที่ 9)

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลตัวเอง สถานบริการฝากครรภ์ครั้งแรก อุปสรรคเรื่องระยะทาง อุปสรรคเรื่องความไม่

สะดวกในการเดินทาง ความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาล เชื่อชาติ/สัญชาติ และการรับรู้ข้อมูลจากสื่อโฆษณา

ตารางที่ 10 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์		
มี	31 (73.8)	39 (66.1)
ไม่มี	11 (26.2)	20 (33.9)
ผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์		
สามี	23 (54.8)	22 (37.3)
บิดา/มารดา	6 (14.3)	10 (16.9)
พี่น้อง		1 (1.7)
ไม่มีผู้ช่วยสนับสนุน	13 (31.0)	18 (40.9)
ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์		
สามี		
บิดา/มารดา	1 (2.4)	4 (6.8)
พี่น้อง	17 (40.5)	16 (27.1)
ญาติ	5 (11.9)	1 (1.7)
เพื่อน	3 (7.1)	2 (3.4)
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3 (7.1)	5 (8.5)
ไม่มีผู้ให้คำปรึกษา	4 (9.5)	20 (33.9)
	9 (21.4)	11 (18.6)

หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์มากกว่า หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติคือร้อยละ 73.8 (n=31) และร้อยละ 66.1 (n=39) ตามลำดับ และพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าไม่มีผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์สูงถึง ร้อยละ 31 (n=13) แม้ว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติ แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ที่สูงเช่นกันคือ

ร้อยละ 40.9 (n=18) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสามี (ร้อยละ 54.8, n=23) รองลงมาคือบิดา / มารดา (ร้อยละ 14.3, n=28) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์ส่วนใหญ่เป็นสามีเช่นกันแต่เปอร์เซ็นต์น้อยกว่า (ร้อยละ 37.3, n=22) รองลงมาคือบิดา / มารดา และพี่น้อง (ร้อยละ 16.9, n=10 และ ร้อยละ 1.7, n=1) ตามลำดับ

พบว่าหญิงตั้งครรภ์ทั้งสองกลุ่มมีผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลตัวเองขณะตั้งครรภ์ค่อนข้างสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 81.4 (n=48) และร้อยละ 78.6 (n=33) ตามลำดับ หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติผู้ให้คำปรึกษาส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 33.9, n=20) รองลงมาคือบิดา/มารดา (ร้อยละ 27.1, n=16) เพื่อน สามี ญาติ และพี่น้องอย่างละไม่ถึงร้อยละ 10 ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าส่วนใหญ่เป็นบิดา/มารดา (ร้อยละ 40.5, n= 17) รองลงมาคือ พี่น้องญาติ (ร้อยละ 11.9, n= 5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ญาติ เพื่อน และสามีอย่างละไม่ถึงร้อยละ 10 (ดังแสดงในตารางที่ 10)

ตารางที่ 11 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
สถานบริการฝากครรภ์ครั้งแรก		
สถานีอนามัย	1 (2.4)	5 (8.5)
โรงพยาบาลอำเภอ		1 (1.7)
โรงพยาบาลลำพูน	39 (92.9)	37 (62.7)
โรงพยาบาลเอกชน		5 (8.5)
คลินิก		9 (15.3)
สถานบริการต่างจังหวัด	2 (4.8)	2 (3.4)

ด้านสถานบริการในการฝากครรภ์ครั้งแรกพบว่าหญิงฝากครรภ์ส่วนใหญ่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลจังหวัด และพบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าส่วนใหญ่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลลำพูนมากกว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ปกติมาก (ร้อยละ 92.9, n=39 และ 62.7, n=37) มีเพียงส่วนน้อยที่ฝากครรภ์ที่สถานีอนามัย (ร้อยละ 2.4, n=1) ในขณะที่หญิงตั้งครรภ์หญิงฝากครรภ์ปกติ มีการ

ฝากครรภ์ในหลายแหล่งด้วยกัน ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลลำพูน รองลงมาคือคลินิก (ร้อยละ 20.5, n=9) โรงพยาบาลเอกชน สถานีนอนามัยอย่างละเท่ากัน(ร้อยละ11.4, n=5) และส่วนน้อยเคยฝากครรภ์มาแล้วจากต่างจังหวัด น่าสังเกตว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกลำช้าไม่มีการฝากครรภ์ที่คลินิก และโรงพยาบาลเอกชนเลย (ดังแสดงในตารางที่ 11)

ตารางที่ 12 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ลำช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ลำช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
อุปสรรคเรื่องระยะทางในการเดินทางมาฝากครรภ์		
มีอุปสรรค	6 (14.3)	6 (10.2)
ไม่มีอุปสรรค	36 (85.7)	53 (89.8)
อุปสรรคเรื่องความไม่สะดวกในการเดินทางมาฝากครรภ์		
ไม่สะดวก	3 (7.1)	1 (1.7)
สะดวก	39 (92.9)	58 (98.3)
ความไม่พึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลส่งผลต่อการมาฝากครรภ์		
ไม่พอใจ	6 (14.6)	6 (10.2)
พอใจ	35 (85.4)	53 (89.8)
เชื้อชาติ/สัญชาติ		
พม่า	2 (4.8)	6 (10.2)
ไทย	40 (95.2)	53 (89.8)

ด้านการเดินทางมาฝากครรภ์ พบว่าเมื่อสอบถามปัจจัยจากระยะทางในการเดินทางมาฝากครรภ์ และความสะดวกในการเดินทางมาฝากครรภ์ พบว่าระยะทางในการเดินทางมาฝากครรภ์ไม่เป็นอุปสรรคสำหรับการเดินทางมาฝากครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกลำช้าและปกติ ร้อยละ 85.7(n=36) และ 89.8(n=53) และเป็นที่น่าสนใจถึง 1 ใน 10 ที่พบว่าระยะทางเป็นอุปสรรคสำหรับการเดินทางมาฝากครรภ์ร้อยละ 14.3(n=6) และ 10.2(n=6) ส่วนความสะดวกใน

การเดินทางมาฝากครรภ์ พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติมีความสะดวกสบายในการเดินทางมาฝากครรภ์ทั้งสองกลุ่ม ร้อยละ 92.9(n=39) และ 98.3(n=58) มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีความสะดวกในการเดินทางมาฝากครรภ์

เมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลส่งผลต่อการมาฝากครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์หรือไม่พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลจึงมาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลลำพูน โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติมีความพึงพอใจในอัตราที่สูง คือร้อยละ 85.4 (35) และ ร้อยละ 89.8 (n=53) และเป็นที่น่าสังเกตมีถึง 1 ใน 10 ที่พบว่าความไม่พึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลส่งผลต่อการมาฝากครรภ์ของหญิงร้อยละ 14.6(n=6) และ 10.2(n=6)

แม้ว่าหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยซึ่งมาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติและล่าช้า ร้อยละ 89.8 (53) และร้อยละ 95.2 (40) ตามลำดับ แต่เป็นที่น่าสนใจว่ามีแรงงานข้ามชาติพม่ามาฝากครรภ์ในจำนวนไม่น้อย โดยพบว่ามีแรงงานข้ามชาติพม่ามาฝากครรภ์ล่าช้าร้อยละ 4.8 (n=2) และมาฝากครรภ์ปกติร้อยละ 10.2 (n=6) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 12)

ตารางที่ 13 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ท่านมาฝากครรภ์จากการรับรู้ข้อมูลจากสื่อโฆษณา		
ไม่ได้รับจากสื่อใดเลย	29 (69)	36 (61)
หนังสือ / แผ่นพับ	3 (7.1)	5 (8.5)
โทรทัศน์	4 (9.5)	3 (5.1)
เพื่อน ญาติบอก	4 (9.5)	4 (6.8)
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1 (2.4)	9 (15.3)
อินเทอร์เน็ต	1 (2.4)	2 (3.4)

หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติมีแนวโน้มไม่ได้รับรู้เรื่องสื่อโฆษณาเรื่องการฝากครรภ์จากสื่อใดก่อนข้างสูงมากกว่าครึ่งหนึ่ง และหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีแนวโน้มที่จะไม่ได้รับรู้สื่อโฆษณาสูงกว่าคือร้อยละ 69 (n=29) และร้อยละ 61 (n=36) ตามลำดับ

ส่วนการรับรู้จากสื่อเรื่องการฝากครรภ์นั้นพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ารับรู้จากการโทรทัศน์ เพื่อนและญาติบอกเล่าสูงสุดอย่างละเท่ากันคือร้อยละ 9.5 (n=4) รองลงมาคือหนังสือหรือแผ่นพับร้อยละ 7.1 (n=3) ส่วนน้อยได้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออินเทอร์เน็ตร้อยละ 2.4 (n=1) ส่วนหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติรับรู้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสูงสุดคือร้อยละ 15.3 (n=9) รองลงมาคือหนังสือหรือแผ่นพับร้อยละ 8.5 (n=5) เพื่อนหรือญาติบอกต่อร้อยละ 6.8 (n=4) ส่วนน้อยได้จากโทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ต (ดังแสดงในตารางที่ 13)

ตอนที่ 5 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งประกอบด้วยตัวแปรได้แก่ปัญหาค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์ อาชีพ รายได้ต่อเดือน แนวโน้มรายได้ภายใน 1 ปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครัวเรือน และแนวโน้มรายได้ครัวเรือนภายใน 1 ปี

ตารางที่ 14 ข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์		
มี	31 (73.8)	39 (66.1)
ไม่มี	11 (26.2)	20 (33.9)
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	9 (21.4)	11 (18.6)
รับจ้าง(นิคมอุตสาหกรรม)	1 (2.4)	10 (16.9)
รับจ้าง(นอกนิคมอุตสาหกรรม)	1 (2.4)	3 (5.1)
เกษตรกรกรรม	2 (4.8)	2 (3.4)
รับราชการ		
แม่บ้าน	19 (46.2)	20 (33.9)
นักเรียน / นักศึกษา	4 (9.5)	
กิจการส่วนตัว	6 (14.3)	13 (22)

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	22 (52.4)	16 (27.1)
≤ 3,000 บาท		4 (6.8)
>3,000 – 5,000 บาท	7 (16.7)	7 (11.6)
>5,000 – 10,000 บาท	11 (26.2)	22 (37.3)
>10,000 – 20,000 บาท	1 (2.4)	7 (11.9)
>20,000 บาท	1 (2.4)	3 (5.1)
แนวโน้มรายได้ภายใน 1 ปี		
ไม่มีรายได้	17 (40.5)	16 (27.1)
เพิ่มขึ้น	8 (19)	12 (20.3)
เท่าเดิม	8 (19)	15 (25.4)
ลดลง	9 (21.4)	16 (27.1)

ดังแสดงไว้ในปัจจัยด้านพฤติกรรมที่ว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์มากกว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติคือร้อยละ 73.8 (n=31) และร้อยละ 66.1 (n=39) ตามลำดับนั้น เมื่อดูด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีอาชีพเป็นแม่บ้านสูงถึงร้อยละ 46.2 (n=19) และเป็นนักเรียนนักศึกษาถึง 1 ใน 10 (ร้อยละ 14.3, n=6) ส่วนที่มีรายได้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 (ร้อยละ 21.4, n=9) รองลงมาคือประกอบกิจการส่วนตัว (ร้อยละ 14.3, n=6) เกษตรกรรม (ร้อยละ 4.8, n=2) ส่วนน้อยประกอบอาชีพรับจ้างในและนอกเรือนิคมอุตสาหกรรมอย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 2.4, n=1) ส่วนหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีอาชีพเป็นแม่บ้านสูงเช่นกันแต่น้อยกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าคือร้อยละ 33.9 (n=20) ส่วนที่มีรายได้ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการส่วนตัว (ร้อยละ 22, n=13) รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 18.6, n=11) รับจ้างในเรือนิคมอุตสาหกรรม (ร้อยละ 16.9, n=10) รับจ้างนอกเรือนิคมอุตสาหกรรม (ร้อยละ 5.1,

n=3) และเกษตรกรรม (ร้อยละ 3.4, n=2) เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติที่เป็นนักเรียนนักศึกษาเลย ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการสอบถามเรื่องรายได้มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกค่าส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ (ร้อยละ 52.4, n=22) หญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน และไม่มีรายได้อยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่สูงเช่นกัน คือร้อยละ 27.1 (n=28) มีเพียงส่วนน้อยที่รายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกค่ามีรายได้ที่สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน น้อยกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์ปกติคือ ร้อยละ 4.8 (n=2) และ ร้อยละ 17 (n=10) ตามลำดับ และมีความสอดคล้องกันกับผลการสอบถามเรื่องแนวโน้มรายได้ภายใน 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกค่าส่วนใหญ่ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ไม่มีรายได้ ร้อยละ 40.5 (n=17) รองลงมาคือรายได้ลดลงร้อยละ 21.4 (n=9) ส่วนที่มีรายได้เท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้นมีน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง และหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติส่วนใหญ่ไม่มีรายได้และรายได้ลดลงอย่างละเท่ากันคือ ร้อยละ 27.1 (n=16) ที่เหลือเป็นรายได้เท่าเดิมและรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.4 (n=15) และร้อยละ 20.3 (n=12) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 14)

ตารางที่ 15 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ค่าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ค่า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 - 2 คน	12 (28.6)	12 (20.3)
3 - 4 คน	17 (40.5)	26 (44.1)
มากกว่า 4 คน	13 (31)	21 (35.6)
รายได้ครัวเรือน		
≤ 5,000 บาท	2 (4.8)	3 (5.1)
> 5,000 – 10,000 บาท	12 (28.6)	14 (23.7)
>10,000 – 20,000 บาท	16 (38.1)	23 (39)
>20,000 – 30,000 บาท	5 (11.9)	12 (20.3)
>30,000 บาท	7 (16.7)	7 (11.9)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
แนวโน้มรายได้ครัวเรือนภายใน 1 ปี		
ลดลง	14 (33.3)	24 (40.7)
เพิ่มขึ้น	14 (33.3)	12 (20.3)
เท่าเดิม	14 (33.3)	23 (39.0)

เมื่อพิจารณาด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัวในเรื่องเศรษฐกิจ พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน ร้อยละ 40.5 (n=17) และร้อยละ 44.1 (n=26) รองลงมาคือมากกว่า 4 คน ร้อยละ 31 (n=13) และร้อยละ 35.6 (n=21) และ 1-2 คน ร้อยละ 28.6 (n=12) และร้อยละ 20.3 (n=12) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเรื่องรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีแนวโน้มมีรายได้สูงกว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้า โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 10,000 – 20,000 บาทเช่นเดียวกันคือร้อยละ 38.1 (n=16) และร้อยละ 39 (n=23) รองลงมาคือมากกว่า 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 28.6 (n=12) และร้อยละ 23.7 (n=14) มีเกือบ 1 ใน 3 ที่รายได้ มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 28.6 (n=12) และร้อยละ 32.2 (n=19) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 15)

ตอนที่ 6 ปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีต

ปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีตประกอบด้วยตัวแปรประวัติการตั้งครรภ์ ประวัติการตั้งครรภ์ที่มีชีวิต และประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์และการคลอดในอดีต

ตารางที่ 16 ข้อมูลด้านปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีตของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ประวัติการตั้งครรภ์		
ไม่เคยตั้งครรภ์มาก่อน	24 (57.1)	34 (57.6)
1 ครั้ง	10 (23.8)	17 (28.8)
2 ครั้ง	5 (11.9)	5 (8.5)
3 ครั้ง		2 (3.4)
4 ครั้ง	2 (4.8)	
5 ครั้ง		1 (1.7)
6 ครั้ง	1 (2.4)	
ตั้งครรภ์ที่มีชีวิต		
ไม่เคยตั้งครรภ์มาก่อน	24 (57.1)	35 (59.3)
1 ครั้ง	11 (26.2)	19 (32.2)
2 ครั้ง	6 (14.3)	5 (8.5)
4 ครั้ง	1 (2.4)	

พบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าและปกติไม่เคยตั้งครรภ์มาก่อนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 57.1 (n=24) และร้อยละ 57.6 (n=34) และตั้งครรภ์มาแล้ว 1 ครั้งคือร้อยละ 23.8 (n=10) และร้อยละ 28.8 (n=17) ส่วนที่เหลือเป็นการตั้งครรภ์มาแล้วมากกว่า 1 ครั้ง แต่น่าสังเกตว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีประวัติการตั้งครรภ์มาแล้วสูงสุดถึง 6 ครั้ง ร้อยละ 2.4 (n=1) และ 4 ครั้ง ร้อยละ 4.8 (n=2) ส่วนหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีประวัติการตั้งครรภ์มาแล้วสูงสุดน้อยกว่าคือ 5 ครั้ง ร้อยละ 1.7 (n=1) และ 3 ครั้ง ร้อยละ 3.4 (n=2) ตามลำดับ ส่วนการตั้งครรภ์ที่มีชีวิตก็มีแนวโน้มในลักษณะเดียวกัน แต่ว่าการตั้งครรภ์ที่มีชีวิตสูงสุดเพียง 3 ครั้งเท่านั้น และเป็นหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติร้อยละ 1.8 (n=1) ส่วนหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีการตั้งครรภ์ที่มีชีวิตสูงสุดเพียง 2 ครั้งร้อยละ 4.5 (n=2) เท่านั้น (ดังแสดงในตารางที่ 16)

ตารางที่ 17 ข้อมูลด้านปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีตของหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ล่าช้าและฝากครรภ์ปกติ

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)	
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)
ประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์และการคลอดในอดีต		
มี	4 (25)	9 (36)
ไม่มี	12 (75)	16 (64)
การมาฝากครรภ์ในครั้งนี้เกิดจากประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์และการคลอดในอดีต		
ใช่	1 (25)	3 (33.3)
ไม่ใช่	3 (75)	6 (66.7)
ประเภทความเจ็บป่วย		
มีเลือดออกระหว่างการตั้งครรภ์		1 (11.1)
เจ็บครรภ์ก่อนกำหนด		1 (11.1)
ประวัติการแท้ง	3 (75)	4 (44.4)
ท้องนอกมดลูก		1 (11.1)
กรวยไตอักเสบ		1 (11.1)
ศีรษะไม่ตรงช่องคลอด	1 (25)	
โลหิตจาง		1 (11.1)

หญิงตั้งครรภ์ที่เคยมีประวัติการตั้งครรภ์และการคลอดมาก่อนในอดีตพบว่าประมาณ 1 ใน 4 เคยมีประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในการตั้งครรภ์และการคลอดในอดีต โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีแนวโน้มสูงกว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าแต่เพียงเล็กน้อยคือร้อยละ 36 (n=9) ร้อยละ 25 (n=4) และเมื่อสอบถามถึงประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในการตั้งครรภ์และการคลอดในอดีตส่งผลให้มาฝากครรภ์หรือไม่ พบว่าส่งผลต่อหญิงตั้งครรภ์มาฝาก

ครรภ์ครั้งแรกปกติมากกว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าแต่เพียงเล็กน้อยคือร้อยละ 33.3 (n=3) ร้อยละ 25 (n=1) โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้ามีประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในการตั้งครรภ์และการคลอดในอดีตที่หลากหลายน้อยกว่า แต่พบว่ามีประวัติการแท้งสูงถึงร้อยละ 75 (n=3) รองลงมาคือศีรษะไม่ตรงช่องคลอด ร้อยละ 25 (n=1) ส่วนหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกปกติมีประวัติความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในการตั้งครรภ์และการคลอดในอดีตหลากหลายกว่าส่วนใหญ่มีประวัติการแท้งสูงถึงร้อยละ 44.4 (n=4) และที่เหลือเป็นมีเลือดออกกระหว่างการตั้งครรภ์, เจ็บครรภ์ก่อนกำหนด, ประวัติการแท้ง, ท้องนอกมดลูก, กรวยไตอักเสบและโลหิตจางอย่างละเท่ากันคือร้อยละ 14.3 (n=1) และศีรษะไม่ตรงช่องคลอดร้อยละ 16.7 (n=1) (ดังแสดงในตารางที่ 17)

ตอนที่ 7 เหตุผลการฝากครรภ์ล่าช้า

ผู้ศึกษาได้ถามหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกล่าช้าถึงสาเหตุการมาฝากครรภ์ล่าช้าได้ผลดังนี้

ตารางที่ 18 เหตุผลการฝากครรภ์ล่าช้าของหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ล่าช้า

ข้อมูล	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)
1. ไม่ว่าง	7 (16.7)
2. ไม่ทราบว่าตั้งครรภ์	11 (26.2)
3. วางแผนจะทำแท้งในตอนแรก	3 (7.1)
4. บ้านอยู่ไกลจากโรงพยาบาล	3 (7.1)
5. ไม่ทราบว่าต้องมาฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์	4 (9.5)
6. ไม่พร้อมจะมีบุตร	1 (2.4)
7. ยังเรียนอยู่ ไม่พร้อมจะมีบุตร	2 (4.8)
8. รอย้ายสิทธิการรักษาพยาบาล	3 (7.1)
9. รอสามีว่างมาส่ง	2 (4.8)
10. บุตรคนแรกไม่มีปัญหา	2 (4.8)
11. กลัวบิดามารดาพูดว่า	2 (4.8)
12. ไม่มีข้อมูล	2 (4.8)

จากหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ครั้งแรกค่าซ้ำร้อยละ 41.6 (n= 42) ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามถึงสาเหตุการมาฝากครรภ์ล่าช้าโดยให้หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์เล่าให้ฟังพบว่ามีความหลากหลายมาก พบว่าสาเหตุการมาฝากครรภ์ล่าช้าสูงสุดคือไม่ทราบว่าตนเองตั้งครรภ์ร้อยละ 26.2 (n=11) รองลงมาคือไม่วางร้อยละ 16.7 (n=7) ไม่ทราบว่าต้องมาฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ ร้อยละ 9.5 (n=4) สาเหตุจากตอนแรกวางแผนจะทำแท้งในตอนแรก, บ้านอยู่ไกลจากโรงพยาบาล หรือรอย้ายสิทธิการรักษาพยาบาลอย่างละเท่ากันคือร้อยละ 7.1 (n=3) บางส่วนให้เหตุผลว่ายังเรียนอยู่, ยังไม่พร้อมจะมีบุตร, รอสามีว่างมาส่ง หรือ กลัวบิดามารดาดูค่าอย่างละเท่ากันคือร้อยละ 4.8 (n=2) มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าไม่พร้อมจะมีบุตรร้อยละ 2.4 (n=1) มีที่ไม่มีข้อมูล 2 ราย (ดังตารางที่ 18)

ตอนที่ 8 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการฝากครรภ์

ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statics) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้แก่ อายุ และอายุครรภ์ โดยใช้สถิติ t-test และ Mann-Whitney U ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการฝากครรภ์ล่าช้าผู้ศึกษาใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และ Fisher exact test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมต่อการฝากครรภ์ล่าช้า

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)		P	PR	(95% CI)
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)			
อายุ (ปี) (Mean ± SD)	23.9 ± 6.7	25.8 ± 6.9	0.105**		
การศึกษา			1.000	1.118	(0.443-
ต่ำกว่าปริญญาตรี	39 (92.9)	54 (91.5)			2.823)
ปริญญาตรี	3 (7.1)	5 (8.5)			

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)		P	PR	(95% CI)
	ฝากครรภ์ ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ ปกติ (n = 59)			
สถานภาพ			0.548	1.236	(0.665- 2.296)
อยู่คนเดียว	6 (14.3)	6 (10.2)			
อยู่ด้วยกัน	36 (85.7)	53 (89.8)			
สิทธิการรักษา			0.113	1.483	(0.894- 2.459)
หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ไม่ใช่หลักประกัน สุขภาพถ้วนหน้า	28 (66.7)	30 (50.8)			
สุขภาพถ้วนหน้า	14 (33.3)	29 (49.2)			
ความพร้อมและไม่ตั้งใจในการ ตั้งครรภ์			0.423	1.209	(0.763- 1.915)
ใช่	19 (45.2)	22 (37.3)			
ไม่ใช่	23 (54.8)	37 (62.7)			
พฤติกรรมสูบบุหรี่			0.718	0.885	(0.449- 1.747)
เคยสูบ	6 (14.3)	10 (16.9)			
ไม่เคยสูบ	36 (85.7)	49 (83.1)			
ทราบผลกระทบทการฝากครรภ์ ล่าช้า			0.025	1.780	(1.037- 3.054)
ไม่ทราบ	30 (71.4)	29 (49.2)			
ทราบ	12 (28.6)	30 (50.8)			

หมายเหตุ : ตาราง p-value

* ไม่มีเครื่องหมาย *

หมายถึง ค่า p-value จาก Pearson-Chi-Square

**

หมายถึง ค่า p-value จาก Independent t-test

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์พบว่าอายุ การศึกษา สถานภาพ และสิทธิการรักษาไม่มี
ความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้า

ปัจจัยด้านพฤติกรรมพบว่า การทราบและไม่ทราบผลกระทบของการฝากครรภ์ล่าช้ามีความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ทราบผลกระทบของการฝากครรภ์ล่าช้ามีโอกาสมาฝากครรภ์ล่าช้าเป็น 1.8 เท่าของหญิงตั้งครรภ์ที่ทราบผลกระทบการฝากครรภ์ล่าช้า (p-value = 0.025, PR= 1.780, 95% CI: 1.037-3.054) ส่วนความไม่พร้อมและไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้า

ตารางที่ 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม และประวัติการตั้งครรภ์ในอดีตต่อการฝากครรภ์ล่าช้า

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)		P	PR	(95% CI)
	ฝากครรภ์ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ปกติ (n = 59)			
การรับรู้ข้อมูลเรื่องการฝากครรภ์จากสื่อโฆษณา			0.406	1.236	(0.74-2.062)
ไม่ได้รับจากสื่อใดเลย	29 (54.8)	36 (50.8)			
ได้รับจากสื่อต่างๆ	13 (45.3)	23 (49.2)			
เชื้อชาติ/สัญชาติ			0.464*	0.581	(0.171-1.974)
พม่า	2 (4.8)	6 (10.2)			
ไทย	40 (95.2)	53 (89.8)			
สถานบริการฝากครรภ์ครั้งแรก			0.111*	0.278	(0.045-1.732)
สถานีอนามัยและโรงพยาบาลอำเภอ	1 (2.5)	6 (14)			
โรงพยาบาลลำพูน	39 (97.5)	37 (86)			
การมีงานทำ			0.037	1.633	(1.028-2.592)
มีงานทำ	23 (54.8)	20 (33.9)			
ไม่มีงานทำ	19 (45.2)	39 (66.1)			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนราย (ร้อยละ)		P	PR	(95% CI)
	ฝากครรภ์ ล่าช้า (n = 42)	ฝากครรภ์ ปกติ (n = 59)			
รายได้ต่อเดือน			0.013	1.824	(1.160-2.867)
ไม่มีรายได้	22 (52.4)	16 (27.1)			
มีรายได้	20 (47.6)	43 (72.9)			
ประวัติการตั้งครรภ์ที่มีชีวิต			0.229*	1.483	(0.862-2.554)
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	7 (16.7)	5 (8.5)			
น้อยกว่า 3 ครั้ง	35 (83.3)	54 (91.5)			

หมายเหตุ : ตาราง p-value

* ไม่มีเครื่องหมาย *

หมายถึง ค่า p-value จาก Pearson-Chi-Square

**

หมายถึง ค่า p-value จาก Fisher's exact test

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าการรับรู้ข้อมูลเรื่องการฝากครรภ์จากสื่อโฆษณา เชื่อชาติ สัญชาติ และสถานบริการฝากครรภ์ครั้งแรก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้า

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่าการมีงานทำและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีงานทำมีโอกาสมาฝากครรภ์ล่าช้าเป็น 1.6 เท่าของหญิงตั้งครรภ์ที่มีงานทำ (p-value= 0.037, PR= 1.633, 95% CI; 1.028-2.592) และพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีรายได้มีโอกาสมาฝากครรภ์ล่าช้าเป็น 1.8 เท่าของหญิงตั้งครรภ์ที่มีรายได้ (p-value= 0.013, PR= 1.824, 95% CI; 1.160-2.867)

ส่วนปัจจัยด้านประวัติการตั้งครรภ์ในอดีต พบว่าประวัติการตั้งครรภ์ที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการฝากครรภ์ล่าช้า